

OLIMPIADA DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
SECȚIUNEA B: LECTURA CA ABILITATE DE VIAȚĂ
etapa locală 16.02.2019
liceu - nivelul 3 – clasele a IX-a și a X-a

Înainte de a răspunde la cerințele formulate, citește cu atenție următoarele precizări:

Toate subiectele sunt obligatorii.

În cazul subiectelor care presupun încadrarea într-o limită de rânduri, vei numerota fiecare rând pe care îl vei scrie.

În cazul cerințelor în care limita maximă de rânduri este precizată, nu se vor lua în considerare rândurile excedentare.

Timpul de lucru este de 3 ore.

Nu se acordă puncte din oficiu. Punctaj maxim: 100 de puncte

Citește cu atenție fiecare text de la cele trei subiecte, apoi cerințele și răspunde cât mai bine posibil.

SUBIECTUL I

35 de puncte

MONSTRUL COLOMBRE
de Dino Buzzati

Când Stefano Roi împlini doisprezece ani, îi ceru ca dar tatălui său, căpitan și proprietar al unei frumoase corăbii cu pânze, să-l ia cu el la bord.

— Când voi fi mare, spuse, vreau să merg pe mare ca tine. Și voi comanda nave mai mari și mai frumoase decât a ta.

— Dumnezeu să te ajute, fiule, răspuse tatăl. Și cum tocmai în ziua aceea vasul său trebuia să plece, îl luă pe băiat cu el.

Era o zi minunată, cu soare și mare liniștită. Stefano, care nu fusese niciodată pe corabie, umbla fericit pe covetă, admirând complicatele manevre ale velelor. Și întreba de una și de alta pe marinarii care, zâmbitori, îi dădeau toate explicațiile.

Când ajunse la pupă, băiatul se opri, plin de curiozitate, să privească ceva care ieșea din când în când la suprafață, la o distanță de două-trei sute de metri pe dâra pe care corabia o lăsa în urmă.

Deși nava își luase zborul, dusă de un vânt care izbea puternic pupa dintr-o parte, obiectul își păstra mereu distanța. Și, măcar că băiatul nu știa să și-l explice, lucrul acela avea ceva indefinibil care-l atrăgea grozav.

Tatăl, nemaivăzându-l pe Stefano prin preajma sa, după ce în zadar îl strigase cu voce tare, coborî de la puntea de comandă și porni să-l caute.

— Stefano, ce faci tu acolo, așa nemișcat? îl întrebă zărindu-l, în fine, la pupă, stând în picioare și privind țintă undele.

— Tată, vino să vezi și tu.

Tatăl se apropie și privi și el în direcția indicată de băiat, dar nu reuși să vadă nimic.

— E un lucru închis la culoare care iese din când în când din valuri în urma noastră, spuse băiatul, și vine după noi.

— Cu toate că am patruzeci de ani, spuse tatăl, cred că tot mai am vederea bună. Dar nu văd absolut nimic.

Și, fiindcă fiul său insista, se duse să ia ocheanul și scrută suprafața mării în direcția urmei pe care o lăsau. Stefano îl văzu pălind la față.

— Ce e? De ce faci figura asta?

— Oh, de nu te-aș fi ascultat, exclamă căpitanul. Acum mi-e teamă pentru tine. Lucrul acela pe care-l vezi ieșind din apă și care ne urmărește, nu e un lucru. E un colombre. Este un pește de care marinarii se tem mai mult decât de orice, pe oricare mare a lumii. E un rechin înspăimântător și misterios, mai viclean decât omul. Din motive pe care poate că n-o să le știe nimeni, niciodată, el își alege victima și, după ce și-a ales-o, o urmărește ani și ani de zile, o viață întreagă, până când reușește s-o sfășie. Și ciudățenia e asta: nimeni nu poate să-l zărească în afara victimei însăși și a celor de același sânge cu ea.

— Dar asta nu-i o poveste?

— Nu. Eu nu l-am văzut niciodată. Dar l-am recunoscut numaidecât după descrierile pe care le-am auzit de atâtea ori. Botul acela de bizon, gura aceea care se închide și se deschide fără încetare, dinții aceia teribili. Stefano, nu încape nicio îndoială, din păcate; acest colombre te-a ales pe tine și atâta vreme cât vei umbla pe mare nu-ți va da pace. Ascultă-mă: ne întoarcem numaidecât pe uscat, vei debarca și nu te vei mai îndepărta niciodată de țarm, sub niciun motiv. Trebuie să-mi fâgăduiești asta. Meseria de navigator nu e pentru tine, fiule. Trebuie să te resemnezi. De altfel și pe uscat poți să-ți găsești norocul.

Spunând aceasta răsuci numaidecât cârma, se întoarse în port și, pretextând un rău neașteptat, își debarcă feciorul. După care plecă din nou, fără el.

Profund tulburat, băiatul rămase pe țarm până ce ultimul catarg se scufundă pe după orizont. Dincolo de digul care închidea portul, marea rămase cu desăvârșire pustie. Dar, ascuțindu-și privirea, Stefano reuși să zărească un punctișor negru care apărea cu intermitențe la suprafața apei: colombrele său care se deplasa încet de colo până colo, încăpățânându-se să-l aștepte.

De atunci chemarea mării a fost alungată din inima băiatului prin tot felul de mijloace. Tatăl său l-a trimis să învețe într-un oraș dinlăuntrul țării, la o depărtare de sute de kilometri. Și pentru un timp, absorbit de noua ambianță, Stefano nu se mai gândi la monstrul marin. Cu toate acestea, în vacanța de vară se întoarse acasă și primul lucru pe care-l făcu, de cum avu un minut liber, fu să se ducă degrabă la capătul digului, ca să facă un fel de probă, deși de fapt socotea toate astea fără niciun rost. După atâta timp, monstrul colombre, admitând chiar că toată istoria pe care i-o povestise taică-său era adevărată, renunțase, desigur, la asediu.

Dar Stefano rămase locului înmărmurit, cu inima bătându-i puternic. La o depărire de două-trei sute de metri de dig, în larg, înspăimântătorul pește umbla de colo până colo, fără grabă, ridicând din când în când botul din apă și îndreptându-l spre uscat ca și când ar fi fost nerăbdător să vadă dacă nu cumva venea, în sfârșit, Stefano Roi.

Astfel ideea făpturii aceleia vrăjmașe care-l aștepta zi și noapte deveni pentru Stefano o tainică obsesie. Și chiar în orașul îndepărtat i se întâmpla să se trezească în puterea nopții neliniștit. Era în siguranță, firește, sute de kilometri îl separau de colombre. Dar el știa, cu toate astea, că dincolo de munți, dincolo de păduri, dincolo de câmpii, rechinul sta și-l aștepta. Și,

dacă el ar fi fost dus chiar și în cel mai îndepărtat continent, monstrul colombre tot ar fi stat la pândă la suprafața apelor mării celei mai apropiate, cu inexorabila obstinație pe care o au uneltele destinului.

Stefano, care era un băiat serios și plin de bunăvoință, își continuă cu folos studiile și, de cum ajunsese bărbat, își găsi o slujbă onorabilă și bine plătită la o întreprindere comercială din acel oraș. Între timp tatăl muri din pricina unei boli, falnica lui corabie cu pânze fu vândută de văduvă și fiul deveni moștenitorul unei averi modeste. Munca, prietenii, distracțiile, primele iubiri: Stefano își avea acum viața lui, cu toate acestea gândul la colombre îl asalta ca un funest și totodată fascinant miraj; și, cu cât trecea timpul. în loc să dispară, devenea tot mai insistent.

Mari sunt satisfacțiile unei vieți laborioase, așezate și liniștite, dar și mai mare este atracția abisului. Stefano abia împlinise douăzeci și doi de ani când, luându-și rămas bun de la prietenii din oraș și părăsindu-și slujba, se întoarse în orașul natal și-i aduse mamei sale la cunoștință hotărârea fermă de a urma meseria tatălui său. Femeia, căreia Stefano nu-i vorbise niciodată de misteriosul rechin, primi cu bucurie hotărârea lui. Faptul că fiul părăsise marea de dragul orașului i se păruse întotdeauna, în adâncul sufletului ei, o trădare a tradițiilor de familie.

Și Stefano începu să străbată mările dovedind calități marinărești, rezistență la oboseală, spirit întreprinzător. Naviga, naviga, și în urma lăsată de corabia sa, fie zi, fie noapte, pe furtuni sau pe vreme liniștită, înnota neobosit monstrul colombre. El știa că asta era blestemul și osânda sa, dar tocmai din această pricină nu găsea puterea să se dea în lături. Și nimeni de pe corabie nu zărea monstrul în afară de el.

— Nu vedeți nimic în partea aceea? își întreba din când în când tovarășii, arătând dâra pe care o lăsa în urmă corabia.

— Nu, nu vedem nimic. Dar de ce?

— Nu știu. Mi se părea că...

— Nu cumva vei fi văzut din întâmplare vreun colombre? ziceau ceilalți râzând și bătând în lemn.

— De ce râdeți? De ce bateți în lemn?

— Pentru că acest colombre e o fiară care nu iartă. Și dacă s-ar apuca să urmărească această nava, ar însemna că unul din noi e pierdut.

Dar Stefano nu da îndărăt. Neîntrerupta amenințare care îl încolțea părea chiar să-i sporească voința, pasiunea pentru mare, îndrăzneala sa în ceasurile de luptă și pericol.

Cu puținul pe care-l moștenise de la tatăl său, de cum se simți stăpân pe meserie, cumpără împreună cu un asociat o mică corabie de transport, după care ajunsese singurul proprietar și, mulțumită mai multor transporturi norocoase, putu apoi să-și cumpere o adevărată navă comercială, pornind să întreprindă curse tot mai ambițioase. Dar succesele, și milioanele, nu reușeau să-i smulgă din inimă acea continuă obsesie; și, pe de altă parte, nici nu fu tentat vreodată să-și vândă nava sau să se retragă pe uscat în vederea altor acțiuni.

Să navigheze, să navigheze era unicul său gând. După ce făcea drumuri lungi, nici n-apuca bine să pună piciorul pe pământ în vreun port oarecare, că numaidecât îl și împungea nerăbdarea de-a porni din nou la drum. Știa că afară, în larg, era monstrul colombre care-l aștepta, și că numele de colombre e sinonim cu acela de distrugere. Zadarnic. Un impuls de nestăvilit îl trăgea fără îndurare, de la un ocean la altul.

Până când, pe neașteptate, Stefano își dădu seama, într-o zi, că era bătrân, tare bătrân; și nimeni din preajma lui nu pricepea pentru ce, bogat cum era, nu părăsea odată viața aceea blestemată de marinar. Bătrân și amaric de nefericit, pentru că întreaga lui viață fusese risipită în acel soi de fugă nebunească de-a lungul mărilor, ca să scape de dușmanul său. Dar mai

puternică decât bucuria unei vieți așezate și tihnite fusese întotdeauna pentru el tentația abisului.

Și într-o seară, în timp ce magnifica sa navă era ancorată în rada portului unde se născuse, se simți pe pragul morții. Atunci îl chemă pe secund, în care avea mare încredere, și-i ceru să nu se împotrivescă la ceea ce se pregătea să facă. Ofițerul, dându-și cuvântul, îi făgădui.

Primind această asigurare, Stefano dezvălui secundului, care-l asculta înmărmurit, povestea cu monstrul colombre, care-l urmărise fără încetare timp de cincizeci de ani, zadarnic.

— M-a escortat de la un capăt la altul al pământului, spuse el, cu o fidelitate pe care nici cel mai nobil dintre prieteni n-ar fi putut-o arăta. Acum mă pregătesc să mor. Și el, acum, o fi cumplit de bătrân și de obosit. Nu pot să-l trădez.

Acestea fiind zise își luă rămas bun, porunci să se lase la apă o barcă și se sui în ea, după ce mai ceru să i se dea un harpon.

— Mă duc acum să-i ies în cale, spuse el. Nu-i cinstit să-l dezamăgesc. Dar mă voi lupta cu el cât m-or ține puterile.

Se îndepărtă de vas vâslind obosit. Ofițerii și marinarii îl văzură dispărând în larg pe marea liniștită, învăluit în umbrele nopții. Pe cer era o seceră de lună.

Nu trebui să se ostenească prea mult. Pe neașteptate botul oribil al monstrului apărură lângă barcă.

— Uite-mă, în sfârșit, spuse Stefano. Să vedem acum care pe care! Și adunându-și ce forțe îi mai rămăseseră, ridică harponul să lovească.

— Uh! mugi cu voce rugătoare monstrul colombre. Ce lung a fost drumul până la tine. Și eu sunt distrus de oboseală. Ce mult m-ai făcut să înot. Și tu fugeai, fugeai. Și niciodată n-ai înțeles nimic.

— De ce? făcu Stefano, cu sufletul la gură.

— Pentru că nu te-am urmărit prin lumea întreagă ca să te sfășii, cum gândeai tu. Ci aveam numai îndatorirea să-ți încredințez asta din partea regelui mării.

Și rechinul își scoase limba, întinzându-i bătrânului căpitan o mică sferă fosforescentă. Stefano o luă în mână și-o privi. Era o perlă de o mărime neobișnuită. Și recunoscu în ea faimoasa Perlă a Mării care dă, celui care o stăpânește, bogăție, putere, dragoste și liniște sufletească. Numai că acum era prea târziu.

— Vai! zise clătinând cu amărăciune din cap. Cât de greșită mi-a fost purtarea. Și n-am izbutit decât să-mi chinuiesc existența mea și s-o prăpădesc pe a ta.

— Adio, om nefericit, răspunse monstrul colombre. Și se cufundă pentru totdeauna în apele negre.

După două luni, împinsă de resac, o bărcuță acostă lângă o stâncă prăvălită în apele mării. Fu zărită de niște pescari; curioși, se apropiară. În barcă ședea un schelet alb: și printre oscioarele degetelor ținea strâns o mică piatră rotundă.

Colombre este un pește de mari dimensiuni, înspăimântător la vedere și extrem de rar. După mările în care se găsește și popoarele care locuiesc pe malurile lor, mai este numit și kolomber, kahloubriha, kalonga, kalu-balu, chalung-gra. În mod straniu, naturalistii îl ignoră. Ba câte unii susțin chiar că nu există.

A. (4 puncte: 1 punct pentru fiecare răspuns corect)
Scrie, pe foaia de concurs, litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. De ce tatăl lui Stefano Roi poate vedea colombrele?

- a. fiindcă orice om poate vedea monstrul;
- b. fiindcă și el este vizat de colombe;
- c. fiindcă rudele victimelor au această posibilitate;
- d. fiindcă colombele este în apropierea navei.

2. Cum a interpretat mama lui Stefano faptul că fiul ei a părăsit marea în favoarea orașului?

- a. renunțarea la mare este o modalitate de a se proteja de colombe;
- b. fiului ei nu i se potrivește meseria de navigator;
- c. Stefano a trădat tradiția familiei;
- d. fiul ei a ascultat de interdicția formulată de tatăl său.

3. Ce exprimă următoarea secvență referitor la tovarășii lui Stefano Roi: „— Nu cumva vei fi văzut din întâmplare vreun colombe? ziceau ceilalți râzând și bătând în lemn?”?

- a. tovarășii săi îl consideră nebun;
- b. tovarășii săi nu cred în ceea ce le spune Stefano;
- c. tovarășii săi sunt superstițioși;
- d. tovarășii săi sunt curioși.

4. Care este cauza nefericii bătrânului Stefano Roi?

- a. nu poate renunța la meseria de navigator;
- b. conștientizează că s-a risipit fugind de propriul destin;
- c. nu poate ucide colombele;
- d. nu poate rezista tentaței abisului.

B. (4 puncte: 0,5 p. pentru fiecare idee plasată corect)

Stabilește ordinea logică și temporală a următoarele idei principale ale textului, apoi notează pe foaia de concurs doar cifrele corespunzătoare acestora, într-o casetă similară celei de mai jos:

--	--	--	--	--	--	--	--

1. Monstrul îi vorbește lui Stefano.
2. Obsesia monstrului se conturează în mintea lui Stefano.
3. Stefano pornește în căutarea monstrului.
4. Stefano Roi îmbrățișează cariera de navigator.
5. Stefano Roi pleacă pe mare cu tatăl său.
6. Stefano Roi revine în orașul natal după terminarea studiilor.
7. Stefano Roi vede un colombe.
8. Tatăl îi interzice fiului să devină navigator.

C. (12 puncte: 3 puncte pentru răspunsul corect la fiecare din cerințe)

Răspunde, pe foaia de concurs, la fiecare din următoarele cerințe:

1. Numește etapele vieții care-i dictează personajului atitudinile diferite față de Colombră.
2. Precizează ce reprezintă, din perspectiva relațiilor temporale, următoarele secvențe din textul citat:
 - a. „Munca, prietenii, distracțiile, primele iubiri”;
 - b. „Până când, pe neașteptate, Stefano își dădu seama, într-o zi, că era bătrân, tare bătrân”.
3. În text se conturează ideea că oamenii se lasă conduși de prejudecăți, de tradiții neverificate. Menționează două situații în care este sugerată această idee.
4. Explică de ce crezi că, deși monstrul îi dăruiește lui Stefano „o perla de o mărime neobișnuită”, scheletul alb găsit de pescari strânge între oscioarele degetelor „o mică piatră rotundă”.

D. (15 puncte)

Câțiva din elevii unei clase au citit povestirea „Monstrul Colombră” de Dino Buzzati și au păreri diferite despre semnificația ei: unii consideră că Stefano Roi și-a ratat destinul, alții că, dimpotrivă, și l-a împlinit. Redactează un text epistolar, de 20-30 de rânduri, adresat acestora, în care să-ți susții punctul de vedere referitor la problema pusă în discuție.

SUBIECTUL al II-lea

30 de puncte

Adina: Zilele trecute vorbeam cu o prietenă despre reclamele stradale. Ea îmi mărturisea că se simte agasată de toate panourile acelea publicitare care sufocă centrul marilor orașe, mie însă mi se pare că reclama stradală conferă un aspect cosmopolit orașului. Știu că sunt într-un mare oraș atunci când centrul lui arată ca un pom de Crăciun noaptea. Aș putea chiar să știu că trec pe deasupra unui mare oraș cu avionul noaptea și să-i simt pulsul colorat. Muzeele, statuile, parcurile frumoase ale marelui oraș nu țipă, sunt prezente discrete pe care le descoperi în plimbări lungi pe străzile întortocheate ale marelui oraș. Dar reclamele stradale? Pline de lumină, de culoare, de frumusețe sunt curtezanele marelui oraș; nu le dorim prezența, dar ne uităm invidios cu coada ochiului după ele. Uneori sunt un real sprijin pentru cumpărătorul incert. Mie îmi plac și îmi vine greu să îmi imaginez Bucureștiul fără ele. Să fie oare o victimă a consumismului? Sau a kitsch-ului urban? Cine știe...

Lucian: În cazul Bucureștiului, mi se pare că publicitatea stradală este prea stridentă, sufocantă și lipsită de stil. Am în minte Piața Unirii cu acele pânze întinse peste fațadele blocurilor. Însă probabil piața ar fi arătat și mai urât fără ele... Mi-ar plăcea ca reclamele stradale să dispară, așa ca într-un oraș din Brazilia. În Sao Paulo, în 2006, primarul a interzis panourile publicitare amplasate pe imobile sau independent, afișele de pe autobuze sau de pe alte mijloace de transport, ba chiar și firmele inscripționate ale sediilor comerciale. Inițial, cetățenii au reacționat, susținând că reclamele înfrumusețază orașul, dar un sondaj efectuat de primărie după cinci ani

arată că 70% din locuitori agreează dispariția panourilor publicitare și a altor reclame, care mai mult poluau, decât înfrumusețau mediul urban.

Miriam: Sunt pro. Panourile publicitare dau farmec orașului. Știu că spoturile și afișele au două componente: artistică și comercială. Partea artistică e indiscutabil „de văzut”. E adevărat că reclamele stradale sunt agasante, dar până la urmă te obișnuiești cu ele. Unele sunt fascinante, altele de-a dreptul plictisitoare, dar toate duc la conturarea imaginii unui oraș dinamic și cosmopolit care renunță prea ușor la farmecul de odinioară în favoarea unei dezvoltări rapide și haotice.

Cosmin: Hai, măi Adina, ce ai cu reclamele stradale acum? Pe de o parte, ele sunt cel mai bun mijloc pentru a masca unele clădiri aflate în construcție sau reamenajare și reprezintă o modalitate de a face bani pentru reabilitarea clădirilor aflate în zone centrale. Pe de altă parte, există modalități multiple de expunere a publicității stradale astfel încât să nu fie percepută ca fiind agresivă, de exemplu panourile de dimensiuni medii de pe stâlpii de electricitate. În plus, reclamele stradale îți aduc o informație pe care nu o conștientizezi din cauza sentimentului de indiferență față de reclame, dar pe care o folosești atunci când ai nevoie de ea. Apoi, din punct de vedere economic, sunt mai eficiente decât multe alte forme de advertising. Într-adevăr, nu arată tocmai bine reclamele stradale din material textil de mari dimensiuni care, după o anumită perioadă, capătă un aspect neîngrijit, iar cele luminoase sunt enervante noaptea: îți luminează camera și nu prea poți să te odihnești (chiar dacă tu afirmi sigur și răspicat că datorită lor nu mai ai nevoie de surse de energie).

(Text adaptat după comentariile de pe <http://kalleya.blogspot.ro/2007/10/pro-sau-contra-reclame-stradale.html>)

A. (10 puncte: 2 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Formulează, sub formă de enunțuri, răspunsuri la fiecare din următoarele cerințe, prin valorificarea textului citat:

1. Menționează două motive pentru care Adina preferă reclamele stradale.
2. Transcrie, din răspunsul lui Lucian, o opinie și un fapt.
3. În răspunsul lui Miriam există o contradicție. Explică în ce constă aceasta.
4. Precizează, valorificând răspunsul lui Cosmin, două avantaje ale reclamelor stradale.
5. Prezintă, într-un text de 4-8 rânduri, prin ce se deosebește răspunsul lui Cosmin de al celorlalți.

B. (20 puncte)

Părerea căruia dintre cei patru comentatori ți s-a părut cea mai apropiată de punctul tău de vedere? Redactează un text de cel mult 20 de rânduri, în care să-ți motivezi opțiunea, întărind unul din argumentele comentatorului respectiv și dezvoltând un nou argument.

SUBIECTUL al III-lea

35 puncte

Se vor acorda câte 5 puncte pentru cerințele 1, 2, respectiv 25 de puncte pentru cerința 3. Privește cu atenție imaginea de mai jos, apoi răspunde la următoarele cerințe:

Privește afișul atașat, folosit într-o campanie inițiată de organizația „Salvați Copiii”. Formulează răspunsuri la fiecare din următoarele cerințe, raportându-te la afiș:

1. Care este numele organizației care inițiază această campanie?
2. Ce scop are campania?

2. Explică, într-un text de 15-25 de rânduri, ce relație există între mesajul verbal și cel vizual de pe afiș.

